

Innst. S. nr. 5

(2000-2001)

Innstilling fra kommunalkomiteen om forslag fra stortingsrepresentantene Fridtjof Frank Gundersen og Siv Jensen om lovregulering av streikebryteri

Dokument nr. 8:69 (1999-2000)

Til Stortinget

SAMMENDRAG

I dokumentet fremmes følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovforslag som gir en nærmere rettslig avgrensning av begrepet streikebryteri."

Forslagsstillerne viser til at det ved flere anledninger har vist seg at det er forskjellige oppfatninger om hva som omfattes av begrepet streikebryteri. Lovgivningen gir liten veiledning. Den rettspraksis som har dannet seg har skapt en del normer for arbeidstakernes rett og plikt til henholdsvis å arbeide eller avstå fra å arbeide under lovlig eller ulovlig arbeidskamp. Forslagsstillerne påpeker at disse normene er så elastiske og vurderingspregede at de ofte innbyr til forskjellig tolkning. Det kan føre til unødige konflikter både mellom arbeidstakere og arbeidsgivere og arbeidstakere imellom. Det synes å være behov for en lovbestemmelse som fastslår hovedprinsippene for i hvilken grad ikkeorganiserte kan fortsette å arbeide under en streik. Det er vesentlig at slike prinsipper er allment kjent, blant arbeidstakere og arbeidsgivere, og at kunnskapene ikke begrenses til arbeidslivets organisasjoner og jurister.

KOMITEENS MERKNADER

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, lederen Berit Brørby, Odd Eriksen, Aud Gaundal, Einar Johansen og Leif Lund, fra Kristelig Folkeparti, Anita Apelthun Sæle og Ivar Østberg, fra Høyre, Sverre J. Hoddevik og Erna Solberg, fra Senterpartiet, Magnhild Meltveit Kleppa, og fra Sosialistisk

Venstreparti, Helge Bjørnsen, viser til "Innstilling om streikebryterproblemet" som Arbeidsrettsrådet avga i 1965, og der de på grunnlag av en gjennomgang av rettspraksis, trakk opp prinsipper for arbeidsplikten under en arbeidskonflikt. Rettspraksis etter 1965 har i stor grad bygget på disse prinsippene.

Arbeidsrettsrådet, som var et rådgivende organ for Kommunaldepartementet med deltakelse fra bl.a. partene i arbeidslivet, fremholdt i innstillingen at det ikke hersket noen stor uenighet om grensene for hva som er streikebryteri. De konkluderte med at det fra et samfunnsmessig eller rettspolitisk synspunkt ikke ville være noe å vinne med å lovfeste de rettslige normene for arbeidstakers arbeidsplikt under en konflikt. De mente tvert imot at denne type normer må være elastiske og vurderingspregede og utvikles gjennom praksis mellom partene og gjennom rettspraksis. Rådet pekte videre på at en lovfesting av normene ville være teknisk svært vanskelig.

Flertallet viser til at det under en arbeidskonflikt vil kunne oppstå opphetede situasjoner der partene gjensidig beskylder hverandre for å opptre i strid med normene for hvordan man skal opptre under en konflikt. Flertallet mener dette ikke behøver bety at det normalt hersker usikkerhet rundt hvilke regler som egentlig gjelder. I etterkant vil også ofte slike situasjoner bli avklart direkte mellom partene eller få en rettslig avklaring i domstolene.

På denne bakgrunn mener flertallet det fortsatt ikke er hensiktsmessig eller ønskelig å forsøke å lovfeste rammer for hva som kan karakteriseres som streikebryteri, eller grensene for arbeidstakers arbeidsplikt under en konflikt. Prinsippene for dette er relativt klare og har ligget fast over lang tid, og en eventuell videre utvikling bør i likhet med Arbeidsrettsrådets oppfatning overlates til partene og rettspraksis. Flertallet vil også vise til at det vil være vanskelig å tenke seg

hvordan en lovfesting skulle utformes. Det måtte i så fall sannsynligvis være en sanksjonert forbudsbestemmelse i likhet med bestemmelsen man hadde i straffeloven en kortere periode (den såkalte "Tukthusparagrafen", straffeloven § 222). Flertallet mener det er nok så åpenbart at slike regler også i dag ville skape stor strid.

Flertallet vil også peke på at det er nedsatt et part sammensatt utvalg, Utvalget for tarifforhandlings-systemet, som skal foreta en analyse av hele forhandlings-systemet og rammeverket for forhandlinger og konfliktløsning. Dersom partene oppfatter at streikebryterspørsmålet er problematisk, må man kunne anta at spørsmålet vil bli diskutert i utvalget.

Flertallet mener at det i alle fall ikke vil være riktig å lage en lovbestemmelse før utvalget har vurdert saken.

Flertallet vil på denne bakgrunn ikke bifalle forslaget om lovregulering av streikebryteri.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet, Torbjørn Andersen og Lodve Solholm, anser det som en fordel at de prinsipper som Arbeidsrettsrådet kom frem til i 1965, og som senere er blitt supplert med rettspraksis, blir nedfelt i norsk lovgivning, eventuelt modifisert av det reformbehov utviklingene har medført siden den gang. En lovfesting vil gjøre rettstilstanden lettere tilgjengelig for den enkelte arbeidstager og arbeidsgiver slik at kunnskapene om hva som er streikebryteri ikke blir monopolisert hos enkelte jurister i arbeidslivets organisasjoner.

Disse medlemmer vil understreke at en lovfesting av hva som kan anses som streikebryteri vil kunne bidra til å klargjøre rettsspørsmålene bedre slik at konflikter kan unngås og slik at kostbar og tidkrevende behandling i rettsapparatet kan unngås.

Disse medlemmer viser til at det i dag ikke finnes noen objektiv eller nøytral definisjon på hva streikebryteri er, og at dette lett kan resultere i at det oppstår konflikt om fortolkningen av dette begrepet under streik. Det er også klart at streikebryteri i seg selv ikke rammes av norsk lovgivning. Denne mangel på lovregulering kan i seg selv øke faren for konfliktfylte situ-

asjoner på arbeidsplasser som rammes av streik og der det samtidig finnes flere uorganiserte arbeidstager som slett ikke ønsker noen arbeidsnedleggelse. Arbeidsgiver kan benytte usikkerheten til å begrense virkningen av streiker og arbeidstagerne kan uberettiget bli utheng som streikebrytere.

Disse medlemmer viser til at det å bli stemplet som streikebryter kan anses som en ærekrenkelse. Ærekrenkende beskyldninger vil kunne rammes av norsk lovgivning dersom den som fremsetter beskyldningen ikke kan bevise sine påstander. De ovennevnte alvorlige konsekvensene av uklarhetene i rettstilstanden viser at det er behov for lovklargjøring som gir en rettslig avgrensning av hva begrepet streikebryteri omfatter og i hvilken grad ikke-organiserte kan fortsette å arbeide under streik uten å bli stemplet som streikebrytere.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovforslag som gir en nærmere rettslig avgrensning av begrepet streikebryteri."

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Stortinget ber Regjeringen fremme nødvendige lovforslag som gir en nærmere rettslig avgrensning av begrepet streikebryteri.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre slikt

vedtak:

Dokument nr. 8:69 (1999-2000) - forslag fra stortingsrepresentantene Fridtjof Frank Gundersen og Siv Jensen om lovregulering av streikebryteri - bifalles ikke.

Oslo, i kommunalkomiteen, den 12. oktober 2000

Berit Brørby
leder

Einar Johansen
ordfører

Erna Solberg
sekretær